

Vuoden 2025 talousarvion ja taloussuunnitelman 2025–2027 valmisteluohjeet

Kuntalaki § 110:

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että se toteuttaa kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvio ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarvot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käytettävä tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloushoidossa on noudatettava talousarviota.

Suunnitteluprosessi

Valtuusto hyväksyy talousarvion ja taloussuunnitelman marras-joulukuussa 2024. Palvelualueet tekevät omat esityksensä talousarvioksi jory-suunnitelman aikataulun mukaisesti.

Talousarvion tulee pohjautua päivitettyyn kuntastrategiaan sekä voimassa oleviin suunnitelmiin (mm. taloussuunnitelma, talouden tasapainottamisohjelma, valtuuston kannanotot, voimassa olevat linjaukset yms.).

Talousarviovalmistelussa tulee huomioida toimintaympäristön jatkuva muutos ja siihen varautuminen.

Toiminnalliset tavoitteet

Kaikkien tavoitteiden tulee olla helposti mitattavia ja seurattavia. Toiminnallisten tavoitteiden osalta huomiota tulisi kiinnittää tavoitteiden laatuun ja mitattavuuteen. Tiedot tulee lisäksi saada siten, että ne ovat tilinpäätösvaiheessa käytettävissä. Mieluummin vähän laadukkaita tavoitteita, kuin paljon epämääräisiä tai huonosti mitattavia tavoitteita. Tavoitteet tulee olla johdettavissa kuntastrategiasta.

Toiminnallisten tavoitteiden tulee olla toteutettavissa talousarvioon varattujen määrärahojen puitteissa.

Määrärahat ja tuloarviot

Määrärahat ja tuloarviot viedään kustannuspaikka- ja tilitasolla suoraan budjetointiohjelmaan. Tarvittaessa budjetointi voidaan tehdä myös toiminto- tai projektitasolla.

Investoinnit budjetoidaan projektitasolla.

Mahdolliset muutokset kustannuspakoissa, toiminnoissa tai projekteissa pääkirjanpitäjälle. Samoin ilmoitukset tarpeettomista kirjaustunnisteista.

Varsinaiseen talousarviokirjaan tulevat tulosaluetasolla vain toimintatulot ja –menot sekä toimintakate. Taloustaulukon alle voi lyhyesti perustella määrärahoja ja tuloarvioita etenkin tilanteissa, joissa muutos aiempaan on merkittävä.

Budjetointiohjelma on avattu kesäkuussa.

Taksat

Taksoja tulee korottaa vähintään yleisen hintatason nousua vastaavasti. Taksoissa tulee huomioida myös arvonlisäverokantojen muutokset.

Sisäiset erät ja poistot

Sisäisten erien tasoa ja perusteita tarkastellaan elo-syyskuussa kokonaisuutena. Sisäisistä eristä ei saa syntyä katetta. Sisäisten erien tulee perustua mahdollisuuksien mukaan suoritekohtaiseen laskentaan ja näiltä osin myös sisäisten erien laskutus tehdään toteuman mukaan.

Sisäiset erät syötetään budjetointiohjelmaan keskitetysti.

Poistot syötetään taloussuunnitteluun keskitetysti.

Henkilöstö

Vakinaisen henkilöstön palkat budjetoidaan vakanssiluetteloiden mukaisesti. Budjetointiohjelmaan luetaan valmiiksi elokuun tilanteeseen perustuvat vakituisen henkilöstön palkkatiedot (opettajien osalta käytetään syyskuun tietoja).

Toimintaympäristön muuttuessa eläkepoistuma ja määräaikaisten työsopimusten päättyminen tulee käydä huolellisesti läpi ja tutkia kokonaisuuden kannalta mahdollisuudet toimintojen tehostamiseen uudelleenjärjestelyjen kautta. Palkkamenojen suunnittelussa tulee noudattaa voimassa olevaa tiliointiohjetta.

Korotusvaraus tallennetaan keskitetysti mukailten työehtosopimuksissa sovittujen korotusten kustannusvaikutusta. Samoin uudet sivukuluprosentit huomioidaan keskitetysti. Opettajien ylituntikorvaukset tulee tallettaa erikseen. Samoin tiedossa olevat säännöllisesti maksettavat erilliskorvaukset (budjetoidaan kustannuspaikka/toimintotasolla suoraan tilille 4005 – ei kohdisteta suoraan henkilöön)

Vakanssiluettelo tulee tässä yhteydessä saattaa ajan tasalle.

Talousarvioon sisältyvästä henkilöstösuunnitelmasta ja sen aikataulusta tulee erillinen ohjeistus henkilöstöpäälliköltä.

Keskitetysti budjetoitavat erät

Seuraavat erät budjetoidaan keskitetysti

- Tasausmaksu (korvasi aiemman eläkemenoperusteisen KueL-maksun)
- Sisäiset kustannukset
- Palkkojen sivukulut
- Huom! Sairaus- tai tapaturmavakuutuskorvaustuloa ei budjetoida ollenkaan

Ulkoisten ict-kustannusten budjetointia tarkastetaan koko kunnan tasolla, kun Meitan hinnoittelumuutokset ovat tiedossa. Ulkoisten ict-kustannusten budjetoinnin pohjana kannattaa käyttää vuosia 2023 ja 2024.

Talousarvioraami

Varsinaista talousarvioraamia ei anneta. Vuoden 2024 talousarviossa on rakenteellinen yli 2 M€ alijäämä, joka uhkaa kasvaa merkittävästi vuodelle 2025 pelkästään palkkojen sopimuskorotusten, korkokustannusten ja poistojen kasvun sekä te-uudistuksen vuoksi.

Lähtökohtaisesti ulkoiset erät eivät voi kasvaa vuodesta 2024 kuin perustellusta syystä. Ulkoisten erien kasvut vuoteen 2024 verrattuna olisi hyvä koota perusteluineen erilliseen taulukkoon, jolloin niitä olisi helpompi käsitellä johtoryhmässä, lautakunnissa ja kunnanhallituksessa. Talousavion tasapainon tilannetta tarkastellaan lokakuun lopulla, kun verorahoituksen taso ja lautakuntien talousarvioesitykset ovat riittävällä tarkkuudella tiedossa.

Alustava aikataulu

Edetään toimielinkäsittelyn osalta johtoryhmän vuosisuunnitelman mukaisesti. Sisäisen valmistelun aikatauluja tarkennetaan tarvittaessa syksyllä.